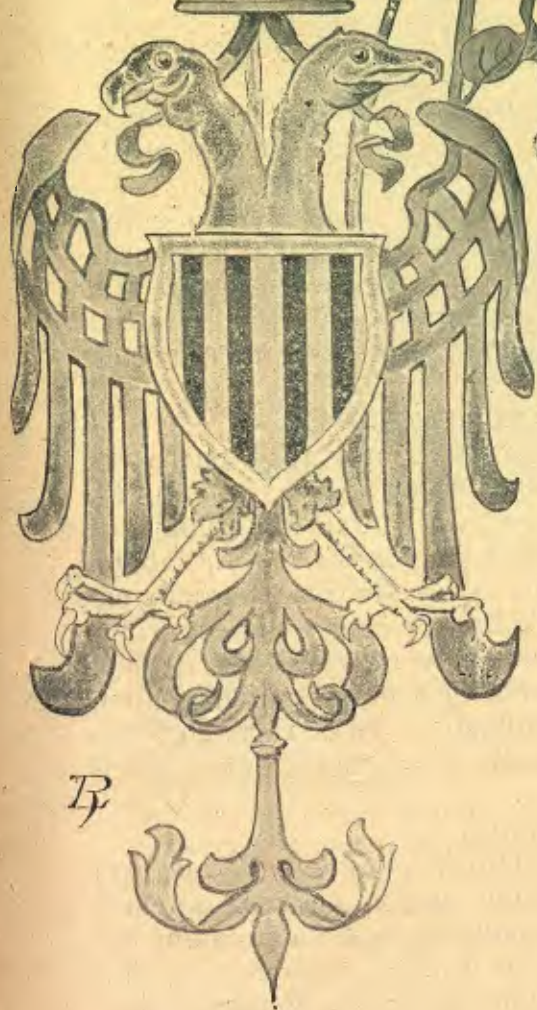

Catalunya Artística

Any I * Barcelona 13 Septembre 1900 * Núm. 14

ESCRITORS ESPANYOLS

7

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

P. Lluís Sureda

ICOSAS D' ESPANYA!

Las darreras xifras oficials de la mortalitat en la *Villa y Corte*, han fet cridar un xich als periódichs excitant el zél de las autoritats pera que aquestas procurin que 'ls vehíns menjin ab confiansa viandas sense adulteracions.

Que un esparver se cruspeix els pardalets de la Rambla, ¿quí 'n té la culpa? L'Alcalde.—Que 'l 70 per cent dels habitants d' Espanya no sab llegir ni escriurer, ¿quí 'n té la culpa? El clero.—Que un fort aygat inonda dos ó tres pobles, ¿quí 'n té la culpa? El Govern..... Y cuan una calamitat pública ens agafa descuydats y no podém carregá 'l mort al Govern, ni al clero, ni al alcalde, alashoras exclamém ab una resignació ingénua:—¡Cosas d' Espanya!

La mateixa rutina de sempre. Nosaltres may tením la culpa de res.

Se queixava el sabaté del costat de casa de que 'l forner de més avall barrejava la farina ab uns polvos molt blanchs, molt fins y molt llapissosos...—¡Aixó es un escándol, aixó mereix un cástich, aixó es criminal; á un forner aixís se 'l hauría de condemnar á treballs forsats!—exclamava roig d' indignació el *moralisador* sabaté, y mentres s' enardía ab el seu discurs... no 's recordava que la major part dels materials qu' ell empleava pera 'l calsat qu' expenia, procedían de casa un drapayre!...

—¡Si jo fós Govern—exclamava un fideué que en sa vida ha gastat fécula de lley, —si jo fós Govern, ja 'ls arreglaría á 'n aquets tabernerots que posan matzinas al ví!

Y un taberné cridava tot amanint las porquerías bullidas á porta tancada:—No anirém may bé mentres se permeti vendre el peix passat, y las pastas agres, y els formatges dels adroguerots, fets de patata.....

Y afegía l' adroguer..... (Prou, que no acabaríam may.)

De que l' oli ab que amaním els aliments no hage sortit de las olivas, de que 'l ví que bebém no sigui de la mateixa naturalesa d' aquell que tant vá agradar á nostre bon pare Noé; de que 'l vinagre sigui fabricat d' encenalls; de que la carn que 'ns portan á taula resulti d' ase y no de bou... enténch que no tota la culpa correspon á las autoritats. Las autoritats podrían fer decreixe 'l mal pero de cap manera remediá-lo. Fent racionals els impostos y exercint una detinguda fiscalisació, no hi ha dubte de que milloraría molt lo que constituheix la base de l' alimentació.....

Pero 'l remey no será radical fins que desapareixi la indiferéncia ab que cada hú mira las cosas del carnicer, ó del adroguer, ó del taberner del costat, sapiguent del cert que fá traficas; en una paraula fins que la *moralitat pública* no sigui lletra morta y enterrada.

A observar y á respectar aquesta virtut social hi vením obligats tots, els de dalt, els de baix, els del mitj y els de las voras.

Cuan els uns y els altres comensin á predicar ab l' exemple, anirém per bon camí. Mentres aixó no 's fassi no adelantaré gran cosa, seguirém pahint fuxinas, polvos de pedra marbre, such d' encenalls, oli de máquinas, y altrás *gourmandises*, y per vergonya d' aquet país, que ja sembla 'l sach dels cops, veurém com se fan eternas aquestas paraulas: ¡Cosas d' Espanya!

CONDOMINES,

INTIMA

No 'm creguis... Dubta sempre
del meu cor que tu creus rendit y amant,
perque sovint me sento
capritxós, inconstant...

Y tindria com crim el adorarte
de rutina, sens pena ni torment;
no 'm pòsis ni un sol bri del teu afecte,
no 'm somihis enamorat ni atent
que 'm moriria de pesar el dia
que no 't pogués cumplir el jurament....

¿Quin jurament?, dirás. Oh, si, 'm conéch ben bó,
es gayre bé segur que un dia en els teus brassos
voldria estrenye ab tu amorosos llassos
y 't juraria amor, afecte y fé...
¡Y al santdemá no 't compliria ré!...

Com la buyda bombolla de sabó
se desfaria 'l jurament, ma vida.
Alashoras per tu ¡quin fort doló,

y per mi quin rau-rau, quina punyida
ben endins del meu cor vil y traydó!...

Mes val que no ens veyém;
cent cops val mes que may ens apropém.

.....
No 'm creguis... Dubta sempre
de lo que 't digui un dia bromejant,
no 'm fássis ser perjur, qu' es de mal home,
jo 'm conéch, soch molt bó pero inconstant,
mármol y fóch en un mateix instant.

.....
Posa á preu de dolsesas ta ignocència,
cerca foch y constancia que aconsola
tot cor jove y xopat de rica escéncia,
la escéncia del amor... única y sola
que la Vida fa hermosa... en apariéncia.
Jo no 't vull enganyar; no vull fruitre
y com un vil després abandonarte...
¡Perque créch qu' es mes noble l' advertirte
comprénch que boig seria al estimarte!

J. AYNÉ RABELL

L' avi dels salms

Al arrabal y á la casuca d' un amo coquí y agarrat que li deyan en *Gana*, vivian l' Antonia y l' Andreu que ja se 'n anavan á la ratlla dels vuytanta. Eran dos sers apergaminats, xacrosos, cama assí cama allá del cementiri, que anavan fent la viu-viu ab lo que recullian de tothom: ell, dihent salms; ella, inspirant commiseració á qui la veyá.

Ab tot, era edificant l' acomboyament de la seva pobresa: La bona de l' Antonia eixia á punta de jorn ab la crosseta de fusta, y, alo, alo, á despit del trajecte y de llurs camas embotornadas, arribava á la plassa al peu de la font, en quin pedris hi trobava escayenta cadira. Si era dejornet, si encare la gent no s' empenyia per las paradas, las marmanyeras mateixas omplian el devantal de l' Antonia de fruytas y verduras que no adinerarian pas gayre; si l' hora era avansada, calia esperar á que la plassa s' anés aclarint, y era alashoras cuan l' Antonia recullia algún dineret á més de la faldada de recapte.

De retorn, ja trobava al Andreu trastejant per la cuyna y posant brochs als fogóns ahont fumava 'l tupinet de las sopas.

— ¡Alabat sia Deu! — deya l' Antonia asseyentse en un banch y deixant la crosseta pera esbargir son fatich repassant el recapte — Aquestas trumfas serán pera dinar; aquestas cols pel vespre; la fruyta la desarem y que s' assequi: may fa nosa. — Y l' Andreu, obedient, li desembrassava 'l devantal ab paciència infinita.

Després esmorsavan de las sopas del tupinet. L' Andreu era sempre 'l darrer d' acabar; y, mentres l' Antonia endegava quelcom més enllanet de la taula, contava ell maquinalment y ajudat de sos dits tremolosos la feyna del matí que calia distribuir ab criteri; las sevas camas no eran pas com avans que may li desdeyan... — A tal carrer hi ha la senyora Francisca; á tal altre D. Segimón; entremitj, al carreró, la fleca y la viuda d' en Gomis... D. Segimón será 'l darrer; aixis no 's fa marrada. — Y esmorsat y calmós passava 'l portal sense dir res á l' Antonia.

Carrer amunt l' aturava devegadas alguna vehina encomanantli sufragis que resaria al cap-vespre y en havent sopat.... uns salms, una part de rosari; y ab aquestos encárrechs y 'ls que cumpria de casa en casa cantarellant al brancal de la porta, passava l' Andreu tot el dia, contentó d' entregar á l' Antonia las almoynas en diner qu' ella desava pera afrontar un demá atribulat, redimintse d' anar á ráure á un recó d' hospital ahont se moren els pobres.

No anava pas malament la muller del salmayre. Un dematí, qu' ella no esperaria al Andreu convidat á dinar á la fleca, li portaren la nova de que ell havia tingut un tropell: res d' espantarse, una petita basca que... ja li anava passant; pero, com havia caygut de la cadira y topat ab els banyons de la taula... se queixava del bras y de la cama dreta, y, á aquesta edat ¿sabéu Antonia?.... els vells se 'n senten de las caygudas....

La pobre dona ho endeviná tot desseguida. Sense recordarse d' agafar la crosseta, eixí al portal apun-

talantse á la paret, y mirá enllá del carrer en quin extrém las donas s' empenyian curiosas mentres avantsava una pila de gent precehida de baylets que esbombavan la nova.

— L' avi dels salms ¡pobret!

— ¿Qui?

— L' avi dels salms, que s' ha ferit; are 'l portan...

Segura de la seva desgràcia, tingué encare l' Antonia valiment pera arraparse al cayrell de la porta y no caure endarrera al sentirse un cobriment de cor que la deixá tota anorreada; y cuan ja refeta un bon xich y voltada de vehins acabava de pendre una tasseta de caldo que li atansaren als llavis, li rodolaren cara avall dugas llágrimas encesas al toparse ab la mirada del Andreu que ab la boca esgayrada, el bras mort damunt de la cuixa y la cama insensible, restava indiferent á las preguntas y atencions dels quins l' havian acomodat en una cadira de brasos.

Y durá bella estona que tothom volia servir al malalt; que tothom aravá y venia ab draps perfumats, calents, xopats de vinagre... lo que passa en casos consemblants en que 'ls sentiments humanitaris s' imposan á tot prejudici; pero, cuan aquellas mateixas vehinas tan cuydadas s' anaren adonant de que la casa era pobre, de que 'l rebost estava buyt, de que aquella gent podia necessitarlas per llarga temporada, comensaren las escusas de que s' atansava l' hora de dinar, de que havian de tirar la pasta á l' olla... y, una darrera l' altra, anaren desapareixent, en termes que quedaren els pobres vellets sense altra companyia que la mestressa del forn, d' aquella fleca del carreró ahont l' avi dels salms havia tingut la feridura.

L' endemá dematí, al tornarhi, trobá la fornera á la minyona d' en *Gana* cuydant al vellet; y al enterarse de que calian els seus serveys perque la minyona tenia ordres de quedar-se al costat del Andreu fins y á tant que millorés ó que la feridura acabés ab ell, posá una almoyna á las mans de l' Antonia y se 'n aná estranyada de la lliberalitat d' en *Gana*, d' aquell home coquí que, per una malla s' hauria esbatussat ab tothom fins á perdre la vida.

La minyona cuydava al vellet ab paciència extrema: era als fogóns, parava la taula, anava per las medecinas, ho feya tot ab la humilitat de la orfaneta avesada á sufrir al servey d' aquell amo agarrat... y ¡quinas paraulas de consol que tenia tan dolsas! — No us apurés, Antonia, tot se farà; no he vingut pas per ajudarvos; el vostre lloch es aquí, aprop del Andreu... aixis, dona. —

L' Antonia se la mirava com á un ángel; tot al revés del Andreu que no la podia sofrir. Cuan l' avi la veyá arribar cada dematí ab la rialleta á la boca com portant l' alegría, li pegava una llambregada terrible que traduhia d' una manera evident lo que sa llengua hauria dit á poguer articular: la tenia baldada. Y, darrera 'l llambrech, un ensopiment alarmanant s' apoderava del avi per bella estona.

— ¡Pobret! — deya la noya al rebutjarli 'l malalt una tasseta de caldo. — Vol que vos el serviu, Antonia; buféu las llunas.

Y l' Antonia reptava amorosament al Andreu

fentli veüre 'ls cuydados d' aquella noya, la bonhomia del seu amo al posarla al servey d' ells; cosas que s' havian d' estimar ¡com ho farien! Pero 'l malalt no s' avenia á cap d' aquestas reflexions; y cuan un dia, al posar l' Antonia un paperó embolicat á las mans de la orfaneta, oi 'l malalt que aquesta s' oposava á admetre 'l lloguer de la casa per ordre d' en Gana, feu anar el cap desesperadament prenent sos ulls un tirat esferehidor que trencá 'l cor á la noya tan contenta suara de la noticia que 'ls duya.

D' aquell dia en enzá l' ensopiment fou seguit en l' Andreu, empitjorant d' una manera prou vista. El metje preguntava si havia tingut cap disgust; no 's pogué orientar; l' Andreu seguia ensopit ab la galta contreta; y si una vegada obri 'ls ulls fixantlos amorosament en l' Antonia y després en la orfaneta, fou pera tancarlos tot seguit en una crísis suprema que 'l deixá entèrch y ab la testa penjada al damunt de la espatlla.

La orfaneta se 'n aná cuyta-corrents á casa dels amos pera dirlos que l' avi dels salms era mort, retornant més depressa á aconsolar á l' Antonia dihentli de passada que no basquejés per l' enterro. En Gana 's cuydava de tot.

Y 's feu un enterro mitjanet, ab un dol de vehins presidits per en Gana á qui 's mirava tothom ab la boca badada.

—¿Ell al enterro del avi dels salms?

—Oh, y diuen que ho paga tot; fins las missas.

—¿Tan agarrat? Tant...? Aquí hi ha misteri.

Y 'l misteri 'l contava un baylet testimoni-badoch d' una escena entre 'l difunt y 'l coquí que li pagava 'l sufragis.

—Jo vaig oir tot aixó: — deya 'l baylet entre un grupo de gent. «O 'm paguéu dugas pessetas més de lloguer, ó bé us faig treure á puntadas de peu de la casa..... No n' haig de fer res de la vostra misèria... per aixó hi han hospitals.....» Y al arribar á la fleca l' avi dels salms va tenir aquell atach de feridura.

—¡Ah! La conciencia! deya tothom ¡La conciencia!

A. BORI y FONTESTÁ.

Cuadret matinal

Piulava el rossinyol,
sortia 'l sol
vora 'l mar
calladament,
las oranetas xiscavan
y sas remors se gronxavan
á las branzidas del vent.

S' obrian pomells de flors,
campanetas de colors
tot anantlas deixondant
la llum blanca y matinera
qu' en l' horitzó riolera
tot just estava apuntant.

El cel era tot blan
d' una blavor suau

hermosá y transparent...
tan alegroy com el dia
que sembrava l' alegria
per els marges del torrent.

Piulava 'l rossinyol
sortia 'l sol
vora 'l mar
ja dexondit...
La natura rebullia
y ab la claror del nou dia
despertava l' esperit.

AGUSTI CULILLA y GIL

FLORS DE MARGE

Totas son oblidadas; ningú las cuyda, ningú gira la vista per mirarlas..... y tan hermosas..... ¡pobras floretas! La vida d' ellas es vida de calma, d' ensopiment; alli á hont neixen, moren; tothem devant de aquellas flors passa de llarch. Sembla que per ellas no hi hagi més que 'l trós de terra á hont arrelan.

Las campanetas blancas y moradas de las corritxelas dels marges sol-presos serveixen per trossejar las els nens que las cullen sense l' amor que fa guardar las cosas dias y dias..... las cullen per que sí. La pols sendrosa dels camins las hi serveix de llosa y moren com han nascut entre 'l silenci... entre la calma d' un dia llarch que, mortas ellas, s' acaba.

La flor groga dels funolls esprimatxats, de branca buyda que ribetejan ab sas fullas en desmay las voras dels torrents sols las saben els cargols que silenciosament s' hi arrapan. Pochs, ben pochi s' hi fiesan, y si algú se 'n adona será potsé algún qu' altre pastor de cara morena que catxassut entre 'l remat las aixafa sota 'l pes de sas foradadas espartenyas.

La vermelló de las rosellas; perquè es tan viva es vista. Els que las cullen no ho fan per amor; l' amor sols el troban en el ruixim frésch de las rosadas que á las matinadas suaus de Primavera hi devalla sobre d' ellas refreseantlas.

La blavor de las flors de la borratxa se debilita en lo que vá de matí á cap vespre. Sembla talment que morin d' anyoransa..... ¿Qui sab? Y l' endemá aquellas flors ja secas, el vent se las ha emportat de una bufada lluny, molt lluny de hont se van descloure ab sa blavor de cel, per enterrarlas entre brossa.

Dels esbarsers de brancas rublertas d' arestas enverinadas sols la gent se 'n recorda cuan els rahims de moras negrejan entre la verdór dels brots tendres que fugen dels marges per abocarse en els camins; després aitra volta com totas sas germanas troban

ensopiment y calma y viuen en silenci esperant que
las fredas gotas de la pluja els hi apagni la set que
recrema las fullas sota las llargas soleyadas.

Y sempre igual; indiferència al neixer y al morir.
Que bé hi cauhen els següents versos que reflec-
tan la vida de las flors de marge:

*¡Pobras floretas, que trista sort,
neixen y arrelan sols per la mort!*

LEOPOLD NEGRE Y BOBA.

Sant Joan Despi.

UN DRAPAYRE

Cualquiera tiempo pasado fué mejor...

J. MANRIQUE

A la cantonada del carrer de 'n Llástichs
viu en Pep Marruixa, cònegut pe 'l *Pop*
y que té á la porta penjats uns elástichs
y duas ampollas, buydas, d' aixarop.

També te penjadas unas espardenyas;
tres marchs sense cuadro y uns espolsadós;
un lloro que canta molts cops malaguenyas
y un barret de copa del any trenta dos.

Entrant, á ma dreta, s' hi veu una taula;
damunt de la taula hi ha un mirinyach;
aprop, una estampa qu' es de Santa Paula,
y moltas sabatas á dintre de un sach.

Penjats també al sostre, capots de torero;
duas llántias vellas, y tres clarinets;
un quinqué de vidre, sens tubo, un plumero;
unas calsas grogas y dos calsetots.

Aprop de la taula hi ha una llibreria
y en comptes de llibres, tres sachs de sigróns;
un rétol de fusta que diu *Lecheria*
y un caixó de pansas..... ab creus y galons.

En una cadira que sols te tres pótas,
hi ha una levita plena de forats;
sota la levita, dos parells de bótas,
prop de uns *taparrabos* tots apedassats.

Una manxa antiga; una palangana;
un *refajo* negre brodat ab primor;
unas sabatillas de columbriana;
un timbal de fira y un despertador.

A l' altra bandada, hi ha una escopeta
que no te gatillo; un gos dissecat;
un canti sens nansa; també una trompeta
procedent de un nunci que hi 'via á Mongat.

Un motllo de llauna de fer confitura;
un *sancti-di-guixi* que li falta el nás;

set ó vuyt ermillas; una ferradura;
un trabuch y un xusso, sobre un matalás.

Un *escaparat* molt vell, de caoba,
que guarda una nina que no més té un peu;
un caixó ab aixetas y retalls de roba
y una bata verda que fou de un juheu.

També hi ha una capsa de monedas falsas;
uns estalvis rónechs, un paltó molt brut;
uns molls, una trompa; unas altras calsas
de mosso d' Escuadra; un bot y un embut.

Tres pistolas vellas, mitj fetas á trossos;
una fiamblera sens nansa, un fogó;
ollas de pintura; dos collars de gossos
y en una cassola, polvos de savó.

Cinturons de *sorge*; sabres de marina;
un bastó de suro ab puny de marfil;
bastants jochs de cartas, una carrabina,
uns daus y un tricorni de guardia civil.

Penjats, un retrato de 'n Prim y un canari;
una sombrerera plena d' encenalls;
un mapa d' Espanya, pots d' apotecari;
dugas banderillas y quatre forchs d' alls.

Molt manéchs d' escombra; perrucas; graellas;
dos catres, culleras y gorras de cop...
Tots aquets objectes y altras maravellas
trobará qui 'ls vulgui á casa del *Pop*.

R. CÓ Y BORRELL

UN EPISSÓDI

I.

L' Anton Lluch tenia la sang torera, com se sol
dir. Ell mateix ho confessava que s' havia equivo-
cat al neixer á Barcelona.—El meu país, deya als
seus amichs, tenia que haver estat Andalusia. El dia
que tingui diners—afegia—me 'n hi vaig á morir....

Ja feya temps que l' amoixava aquet projecte,
pero com anava sempre molt curtet de cabals, s'
arrossegava pe 'ls carrers de la ciutat comtal, male-
hint la seva sort que no li permetia satisfer el seu
anhel, barrejantse entre la gent del *traje de luces*,
y rumbejarhi ab ella fins á lograr magnetisarla ab
el doll de diners que llensaria celebranthi *juergas*
repetidas...

Aqueixas lamentacions las sovintejava molt en
Lluch ab las personas que li inspiravan confiança....
que solian ser moltes, per no dir tothom.

Entre ellas m' hi contava jo, y un dia qu' estavam
tots dos sols prenent café á casa meva, després de
dinar, de sobre-taula va contarme qu' ell havia es-
timat...

—¿La tauromàquia?, vaig fer jo, rihent, porque
coneixia tant las sevas aficions...

—No, no, respongué ell, hi estimat bojamant a una dona...

—Ah, bah, alguna *señorita torera!*...

—No te 'n burlis—va respondre 'm, posantse seriós.—qu' es la única vegada en ma vida que hi fet una cosa honrosa... l' estima a aqueixa dona.

La serietat ab que vá acompanyar sas paraulas, varen descobrirme en el meu amich á un altre home que dintre del seu esprit dormia, reilexiu, amorós, á qui jo encare no coneixia ni sospitava solsament.

Aficionat com sóch á conèixer la gent á fondo, vareig tenir interès en esbrinarli 'ls amors que m' havia fet traslluhir...

—Es, (va comensar) l' època de la meua vida en que hi sofert mes y en que mes hi gosat... Ella, aqueixa dona, els amors de que 't parlo m' han fet contraure la malaltia de cor que m' amenassa continuament. Va esser á Sevilla. Vaig estimar á una dona qu' era un àngel; no me la mereixia, per xó la vaig perdre!...

—¿Vá morir?

—No!

—Donchs, ¿que va ocórrer?—li vaig preguntar jo sospitant una infamia.

—Vareig abandonar-la—respongué en Lluch ab veu borbollosa com si temés confessar-ho, porúch de la meua indignació...

—Váres abandonar-la, estimant-la com dius!... es la teua acció una acció poch digna.

—Si... pero no 'm culpis—afegí tot confós y en tó de súplica.—Ja t' hi dit avans que aqueixa dona era un àngel, massa bona y enamorada per lo que jo 'm mereixia.... Jo, amich meu, passava misèria.... deviam á tothóm, anávam drets á estimarnos ¡qui sab á hont!... Jo no tenia cor pera véuer-la patir, l' estimava massa. la volia molt... Cuan se vol molt no mes se tenen foras pera gosar la vida; pera 'l sofriment en mancan... Ella ja duya 'l fruyt del nostre amor... ¡Vareig donar-li tot cuant jo tenia, ho pots ben creure; fins la medalla que la meua mare m' havia donat al morir... Y vareig entregar-li perquè la posés al coll del ser á qui haviam donat vida, cuan vingués al mon... Una medalleta d' or ab la Mare de Deu de la Mercé.... molt lluhenta... molt bufona.... ¡Pobre mare meua... pobre fill... meu...

Y no vá poguer seguir... Las llàgrimas li negavan els ulls y li ofegavan la veu...

Vaig ferme càrrech de tot... Y pensant que 'l millor consol pera 'l dolor agé es respectarlo, vaig sentarme al costat del meu amich, tancant els llavis y goyant-me 'l ab respectuosa compassió.

II

Passá temps, molt temps, y un dissapte vaig véurel, com moltes vegadas, aixeribit, alegre, maniatich com sempre per tot cuant fés flayre de *toreig*.

Trobarme ell y deturarme ab la rialla joyosa va esser tot-hu; tot seguit va dir-me:

—Demá vens als toros ab mi.

—Quí, jo?... Home, que no sabs que no m' agradan aquestas salvatjadas... Cercan d' altres de companys, que no han de faltarte 'n al convit.

—No, no, has d' esser tu! Tu no hi has estat may; y vull que 'n coneguis las emocions... Oh, y que de-

ma debuta un' *espasa* jove, molt jove.... No hi ha mes; has de venir.

Hi vaig anar, sí; passaré per alt el fástich que 'm va fer el públich; la llástima que 'm varen produhir els pobres caballs, la ira que 'm varen causar els toreros; diré lo que li va ocórrer al novell *espasa*...

Li tocá matar el ters toro que va arribar *entero*, com diuen ells. Desitjava venjar-se dels mals tractes injustos que havia sofert per espay de deu minuts y totas las sevas rancúnias se concentravan en aquell pobre jove de divuyt ó dinou anys que ab la *muleta* en una ma y l' *espasa* en l' altra cercava la mort devant de las dugas feras; el toro y 'l públich.

Comensá la seva tasca un xich porúch perquè 'l toro deixava la muleta y cercava 'l cos del home.... El públich s' indignava, volia sang, volia el sacrifici de una vida perquè no 's deslluhís l' *art*... Tot-hom desde las graderias havia vomitat tota mena d' interjeccions y d' impropèris... El meu amich estava rónch de tant etgegar malas paraulas... contra 'l bestia y contra l' *espasa*... Al últim li vá dirigir l' insult mes repugnant, mes vil, el que ofén mes al home... el que sols se diu desde l' *anónim*... El torero 'l vá sentir, y vá girarse en rodó encarant-se ab el meu amich... Vá llençar-li una mirada de foch, tota odi, escupint-li un renéch á la cara, y... 's llenzá com un llamp contra 'l toro sense adonarse de lo que feya... El toro 'l vá rebre ab sas banyas punxagudas y 'l voltejá... y 'l voltejá dos y tres vegadas fins á deixarlo en terra...

Un cop retirat de la plassa el *torero*, molts varen esser els que s' aixecaren. El meu amich y jo, férem el mateix instigats per un pròpi impuls.

Atropellant-se els fanátichs s' obrian pas fins á arribar á l' *enfermeria*... En Lluch passava al devant, jo 'l seguia per curiositat.... Arrivárem fins al llit hont jeya 'l *diestro*... En Lluch vá corvar-se un xich pera veure 'l millor, y sols vareig sentir un crit molt fort que sortia del fons del seu cor; després, el meu amich, vacilant, queya rodó sense vida á terra...

Una sospita terrible ferí el meu pensament... vaig acostarme al torero com si fos el metje, y apartant-li tot tremolós la petxera de la camisa que li tapava una ferida molt fonda que tenia al pit, damunt de la seva nuesa, vaig véureli brillar l' or d' una medalla...

En la medalla hi havia l' Imatge de la Mare de Deu de la Mercé...

E. BERGÉ.

Septembre 7 de 1900

*

En un restaurant económic.

El passa-volant al mosso:—Aquesta llagosta es passada, no sembla sino que vulgueu enmatzinar á la gent.

El mosso:—No tingui por, per lo que li pugui succehir, á tres portas mes avall hi tenim una farmacia...

GUIA PINTORESCA dels carrers y places de BARCELONA

Is dos cremats
(Perque?...)

lo groc

VERMELL

Pexol
lo
Nadre

Mico

Epolsa-sachs

Is tres Sn.Pera

LA SETMANA FESTIVA

(per E. Henrich)

¡Ansia, Joanet!... A veure si el nou diari
d' aquí *enganxa* ab el rotatiu d' allà....
para la defensa de la unidad NACIONAL.
¡Es cuestió de molt ayga-cuyt!

Reformas en el Cos de policía.—1.ª «Se-
rán gent finissima y de maneras distingui-
das».....
2.º (¡Prou!)

—Si que vá mal la cassera.
—No m' en parli, sempre que surto ab l' escopeta
'm passa 'l mateix. ¡Y pensar que per matar *algo*
allà á Barcelona no haig de fer mes que sortir de
casa ab la bicicleta!..

Dona gust de veurer l' armonia que reg-
na entre 'ls aliats de la Xina.

Aniversari

Avuy fa un any, vida mia,
que vas dar-me 'l primé bes,
avuy fá un any ¡qui ho diria!,
sembla ahir ¡com passa 'l temps!

Cuants besos desde aquell dia
nostres llavis s' han donat,
fins d' enveja 's moriria

qui 'ls hagués pogut contá.

Perdónam ma dolça aymia,
si es que oblidantlos t' he ofés,
pero el primer, nit y dia
fins á mori 'l guardaré.

Avuy fá un any ¡qui ho diria!
Sembla ahir ¡com passa 'l temps!

RAFAEL FOLCH Y CAPDEVILA

Està pròxim a actuar en el teatro Circo de Masnou la companyia del Sr. Panadés que tant va agrair la última temporada. Durant aquesta s' estrenaran bon número de decoracions pintadas per l' escenógrafo D. Arturo Roig.

La Secció dramática del *Círculo Provincial Lerdano* va fer recentment una excursió artística a Teyá, en quin teatro va posar en escena las comedias *Tríno!*, del Sr. Solé y Valls, colaborador de nostre periódich y *Els amichs portan fatichs*, de nostre Director Sr. Ayné Rabell, essent abduas produccions molt celebradas y aplaudidas a pesar de ressentirse un xich de falta de conjunt.

Dita Secció te projectat sovintejar aqueixa mena d' excursions y concedir en ellas preferéncia al repertori de nostre teatro catalá.

Nostre aplauso.

En el Teatro de la Sempreviva d' Esparraguera va tenirhi lloch el dissapte día 8, un grandió concert satírich y humorístich a cárrech de la popular societat coral de Barcelona *La Trompeta*.

Tots els números del programa fóren escoltats ab gust per la numerosa concurréncia que omplenava 'l local, aplaudintse als executants per son humorisme en algunas sátiras que cantáren.

En el teatro del Ateneu, de Mataró, divendres pasat la companyia d' en Borrás va representarhi el drama de Guimerá, *Terra baixa*, que va obtenir un bon desempenyo, essent l' obra del agrado del públich.

Pera dissapte s' anuncia el melodrama *La portera de la fábrica*.

* *

En el teatro Euterpe va debutarhi 'l dissapte la companyia que dirigeix l' actor Bozzo, y de la que forma part la *eminente* actriu D.ª Elisa Casas. Entre 'l dissapte y el diumenge tarde y nit varen donarse tres representacions del drama *La domadora de leones*, en cual obra la Sra. Casas no va demostrar la seva *eminéncia*. El Sr. Bozzo bé, y la seva filla en el paper d' inglesa molt sovint descuydada, ja que confonia l' accent inglés ab el francés. Tots els demés intérpretes..... aixís, aixís.

L' obra en sí no vá convencer a ningú.

La biblioteca del fátuo

—Vull formá una biblioteca, ab llibres de gran valia

—¿Que 'n té molts?

—Uy, si ho sabia!

voltant la Seca y la Meca
he triat obras de primera,
de mèrit indiscutible...

— Y ¿n' ha trobat?

—Impossible

que succehis d' altra manera.
Tinch lo milló que s' ha escrit
sobre arts, en ciéncias, en tot...
hasta tinch el *Don Quixé* t;
já veu donchs que m' hi lluhit.

—Un cop tingui aixó arreglat
vosté 's posará a estudiá
y ab datos d' aquí y de allá...

—¡Cá home, ca, s' ha equivocat.
Llavors la penso exhibir
als amichs...

—Pero vosté

bé llegirá...

—¡Que haig de fé;
si, jo, no 'n se de llegir!

BALTASAR FARCOSA

Dissapte passat en el *Centro Lliberal Mondrquich del Districte 7.é*, (Lópe de Vega), va tenir lloch una funció extraordinaria a benefici del aficionat D. Manel Rós, composta del drama *Juan José* que dirigia D. Gaspar Furquet, segondantlo molt acertadament las Sras. Guart, Jarque y Castillo y els Srs. Rós, Izquierdo, Galvez, Truncal, Bello, Gou y Buenaventura. Després del drama, el baix Sr. Poll cantá várias pessas musicals que s' aplaudiren, y com a fi de festa 's representá el xistós *pasillo* *¡Como está la Sociedad!*, en cual interpretació 's distingiren tots cuants hi prengueren part, especialment el beneficiat y el Sr. Amores.

Pera 'l diumenge vinent s' anuncia el drama *Lo contramestre* y la sarsueleta *Lo somni de la Ignocéncia*, dels malaguanyats autors Frederich Soler y Conrat Colomer, respectivament.

—En el Círcol d' Olesa de Montserrat, uns cuants joves aficionats de la població organisaren pe 'l día 8

una funció dramàtica composta del drama català *La copa del dolor* y del cuadro de costúms *Los tres toms*, en quin despenyo d' abduas obras váren distingirse las Sras. Dinaré y Guitart, y tots els aficionats del Círcol, que obtingueren molts y merescuts aplausos.

—En la Societat *Sarasate*, (Tantarantana, 8, principal; avans *La rialla*), dissapte vinent se posarán en escena el dramet *El Arcediano de S. Gil* y el juguèt còmic *El Teniente cura*.

—Diumenge vinent en el teatret del local *El Eclipse*, se representarà la preciosa obra del malaguanyat Camprodón, *Flor de un día*, cual direcció estarà á càrrech del soci D. Joseph Valle, nombrat recentment director escènich d' aquesta societat.

—En el *Círculo Colón* varen cantarshi diumenge passat las sarsueletas *Los embusteros*, *Lo pasado, pasado*, y ¡Viva mi niña!

—La «*Nueva Sociedad*», (avans *Coppelia*) donará funcions teatrals, festa si festa no. El dia 30 de aquest mes inaugurarà la série, de la que prometém ocupar-nos.

—El dia 30 del corrent la *Asociación artística de joyería y platería*, (Boria, 17, pral.) reanudarà sas funcions teatrals posant en escena la sarsuela *La tela de araña*, baix la direcció de D. Francesch Sanz.

—El diumenge passat en el *Círculo Provincial Leridano* van representarse las comedietas cómicas *Remey universal*, de nostre amich Sr. Argila y Font, y *L' Anticuari del Putxet*, de nostre Director, guanyantse 'ls intérpretes de abduas obretas molts aplausos.

El públich va riurer de debó.

—En la funció del passat dissapte se representá en la societat «*La familiar graciense*,» el drama en cinch actes *Carlos II el hechizado* despenyat acertadament per la Sra. Sugrañas y 'ls Srs. Martí, Vazquez, Brunet, Martínez, Adriá, Mercader, Texáns y Fábregas.

Finalment la pessa *Roncar despierto*. La concurrència que omplia la sala va aplaudir ab entusiasme las escenas més interessants del drama.

Per la vinenta funció 's prepara *Mestre Olaguer*, *Lo lliri d' aigua* y estreno de *L' home de las donas*.

—En el teatro práctic del *Institut obrer graciense*, baix la direcció de D. Agustí Rabassa va posarse dissapte, *Flor de un día* y *R. R.*, en las que 'ls joves aficionats demostraren haber estudiat la obra ab carinyo, igualment que las dos senyoretas que 'ls secundaren.

—Dissapte últim en el *Foment de la barriada de Caputxins*, instalat en el local del teatro Zorrilla, de Gracia, se posaren los sarsueletas *Por asalto*, *Una vieja* é *I comici tronatti* en las que hi va pendre part la distingida tiple Sra. Lluisa Valdés que junt ab els artistes Srs. Pardina, Malonda, Amengual y Borrás van distreurer á la concurrència que omplia la espaiosa sala d' aquesta societat.

AMOROSA

A la Srta. D.ª Maria Urios

Sedénch de tendres emocións
y puras sensacións,
enamorat me sento al teu devant
y abismantme en la nit de tos ulls negres,
ab tos cabells jugant
beso els teus llabís vermellenchs y alegres.

¡Quina corrent de sentiments
llavors, vibrants, potents,
ens va del cor al cap, del cap al cor
espargintse per nervis y per venas!
Es filla del amor.
¡Visca l' amor que 'ns ve á endolsir las penas!

¡Quin goig dins l' ànima sentim
al contacte sublim!

¿Eh, que bonich, ma vida, si durés
tan tendrament la febre d' estimarnos?
¿Si l' instint no vingués
ab la lley natural á destorbarnos?

¡O si al menos no 'ns dessin com á cástich,
l' enervament y 'l fástich!

A. PAZ TORRENTS

Preparatius teatrals.

El dia 22 d' aquet mes obrirán sas portas els teatros Romea, Eldorado y Granvia, quins comensarán la temporada d' hivern, que segons cada empresa proeuri, pot esser fructifera dat el bon número d' obras ab que conta cada un d' aquets colisseus.

Sobre tot el nostre Romea te en cartera produccions escénicas de la majoria dels autors regionals, y lo que més d' alabar es de la empresa es el bon acort de fer exclusivament obras catalanas.

L' Eldorado 'ns brindará tot un enfilay del género menut que ab més éxit s' estreni á la Vila y Cort, tal y com farà la Granvia qu' está també en combinació ab empresas madrilenyas.

El Novedats ab la companyia catalana y castellana dirigida per l' Enrich Borrás no obrirá sas portas fins al mes. entrant. També diuhen que contan ab un número gros d' obras destinadas á oferirlas á la flera públich, molts de catalanas, pero segons hem sentit dir, hont se alentan molts esperansas es ab las obras castellanas, grans si pot esser, que encuadrin perfectament en aquell escenari.

En el Tívoli hi actuará una companyia de sarsuela xica catalana baix la direcció del Mestre Mo-

rera. La empresa conta ab obras dels millors escriptors catalans.

També 's diu que en el Principal, baix la direcció del mestre Pérez Cabrero, hi treballarà una companyia de sarsuela catalana.

Esperém veurer totes aquestas novedats.

* *

Sabém que la companyia de Novedats estrenarà la llegenda dramàtica *Vifredo*, del conegut autor nostre amic de P. Sañudo Austrán. De l'obra 'n tenim molt bonas impresions.

* *

Avuy dijous s' estrena en el teatro Circo Espanyol el melodrama en 6 actes de D. Esteve y D. Domingo Duced, titulat *El naufrago del San Telmo*.

Ja 'n parlarem.

MODISMES

Si la Musa á inspirarm' vé
explicaré alguns modismes
que, sense tirá á sofismes,
per un bon us l' home 'ls té.

Qui favors fá sense mida
y després pagat se véu
ab un engany ó 'l menyspren,
á n' aquest li han ben fregida.

A aquell que mitx se deixata
volguent lograr algo bó
y un xasco reb de mistó,
li ix el tret per la culata.

Qui algo espera ab gran paciència
y després ho veu frustrat,
pot dirse que s' ha quedat
á la lluna de Valencia.

A aquell que la gara-gara
li fan y emprés li fregeixen,
cuan al devant l' amanseixen
es que li rentan la cara.

A aquell que Deu l' ha fet tou
y no veu mes lluny del nas,
si algú, ab frau, li extén un llas,
se li diu: t' amagan l' ou.

Qui en certs assumptos s' enreda
sens' entendre 'n d' ells pilota,
així essent de tots la riota,
posa 'ls peus á la galleda.

Qui anant sens' fré, adalerat,
busca y res trova, eix pavana
pot dirse qu' ha anat per llana
y n' ha sortit trasquilat.

Y fins jo, qu' aixis m' explico,
si l' que dich no te salida,

se 'm pot molt bé enjega á dida,
ó, per cástich, darne un mico.

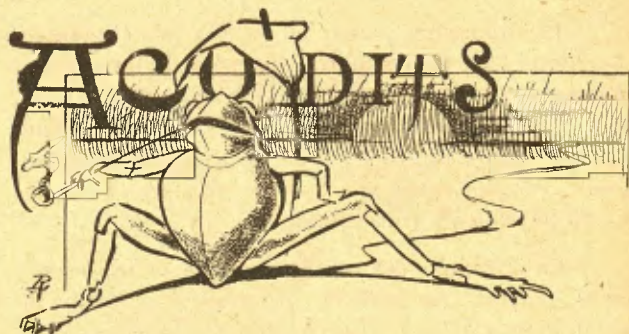
J. DURÓ Y GILI

Estudiar y estimar el passat no 'ns priva pas d' ésser homes del nostre temps.—G. Leygues.

Pe 'ls pobles existeixen dugas classes de guerra; la guerra de las passións y la dels principis; per l' home d' Estat no n' hi ha mes que una... La guerra dels interessos.—G. M. Valtour.

De la missió que portará á la terra el sigle XX se 'n ocupan molts.... ¡Entreteniments d' efemérides senyalant el demà!—G. M. Valtour.

En l' Exposició de Paris, secció russa.

Dos pagesos del Mitj-dia de Fransa entran á visitar la secció, y lo primer que veuen es un magnífich os blanch embalsamat.

—Tu, mirate 'l que bonich!—Fa l' un dels dos.

—Si, ja 'n té de sort aquesta bèstia d' estar dissecada, sino, calcula la calor que sentiria!...

*

Un pagés de Llofriu que ja havia estat á Barcelona, hi porta al hereu de ca 'l Xanet que no hi havia baixat may.

Al passar per devant d' una quincalleria, l' hereu se 'n hi entra y compra un objecte cualsevol. Al sortir li pregunta el company:

—Tu, y qu' es aixó?

—No ho se pas—fá 'l noy del Xanet.

—Ay, tafoy, ¿y de que 'n farás d' aixó?

—No ho sé pas!

—Burrango, y per que ho has comprat, donchs?

—No ho se pás; mes bé deu servir per fer quelecom.

Espectacles

DEL EXTRANJER

Paris.—En el teatro de la *Renaissance* alternan *Miss Helyett* y *Mariage princier*.

—En el *Déjazet* l' obra d' espectacle de Lleó Gaudillot, *Femmes collantes* ha arribat á la 722.ª representació, y encare continua en el cartell.

Aixó si, l' afortunada producció se rejoveneix de tant en quant ab un nou decorat y ab intercalacions d' escenas d' actualitat.

—*Le comte Witold* porta per titul el nou drama del autor Rzewski que s' estrenará en el teatro *Antoine*. El propi escriptor ha terminat una comedia de costums modernas y el drama històrich *Louise de Saint-Felice*.

—Proximament se representarà en la *Porte Saint Martin*, el teatro dels grans melodramas, l' obra de Anatol France, *La gerbe*.

—El teatro del *Odeon* inaugurarà la temporada ab *L' Arlesienne*, preciosa lletra del gran Alfons Daudet y ab música del inspirat Bizet.

En el mateix teatro se prepara l' estreno de *La guerre en dentelles*, drama d' Esparbés, pera cual obra han pintat algunas decoracions pintors eminents. El mestre Grelinger hi escriu trossos musicals.

—El mestre compositor Saint-Saëns escriu actualment pe 'l teatro d' Orange la partitura d' un obra de Sardou y de Gheusi, que mes tart se representarà també en la Grand Opera.

—Avuy la companyia de la *Comedie-Française* donará en el Trocadero una gran *matinée* literari-dramática consagrada á la memòria de Victor Hugo.

El programa es escullidíssim ó interminable pui; que 's compon de 36 ó 38 números; en ell hi prén part tot l' element artístich y literari de Paris, finalisant ab la coronació del bust del immortal festejat, glòria de las lletres francesas en el present sigle.

Bruselas.—Ha inaugurat sa temporada d' ópera 'l grandióss teatro de la *Monnaie* ab l' hermosa

partitura de Verdi, *Aida*, que ha sigut cantada per la Litvine, el tenor Handerson y el bariton Guidan.

—En el teatro de *Moliere*, continua representant-se ab éxit la bonica opereta d' Hervé, *Mamzelle Nitouche*.

—En el Alcazar, Mlle. Anny de la companyia del *Odeon* fá las delicias del públich ab *La Sauterelle* y *Comme elles son toutes*.

—El teatro de las Galerías continua las representacions de l' *Aiglon*, l' obra germana de fortuna del *Cyrano de Bergerac*.

Sant Petersburg.—Un incendi ha destruit gran part del teatro Arcadia.

Berlin.—La gran trágica Eleonora Duse, comenará proximament una llarga temporada en el *Lesing-Theater*.

—El *Berliner Theater* ha obert sas portas ab *Les lionnes pauvres* d' Emili Augier, adaptació alemana de Pau Lindau.

—Del 15 al 20 del mes entrant una companyia d' ópera italiana actuará en el *Nouvel Opera Royal*.

Genova.—En el *Politeama Genovese* s' estrenará l' ópera del Mtre. Panizza, *Medioevo latino*.

Weimar.—La célebre violinista Agna Senkrah, acaba de suicidarse etgantse un tret de revolver. La causa de tan fatal resolució es deguda á violentas escenas de familia.

—Agna Senkrah, era d' origen americana, nascuda á Nova-York l' any 64, pero la seva carrera l' havia comensada á Leipzig acabantla á Paris, en quin Conservatori de música obtingué en 1881 el primer premi. Allavoras va empendrer una *tournee* artística per tot Europa, y en un de sos viatges á principis del any 89, va contraure matrimoni ab un notari de Weimar, desapareixent de la escena fins fá poch en que torná á fer las delicias dels públichs amants de la música, acabant la seva vida d' un modo tan violent y de doldrer.

BIBLIOGRAFIA

Versos, aquet es el titul del últim llibre que ha publicat el conegut escriptor D. P. Sañudo Autrán, acreditat periodista, cual nom figura indistintament en publicacions de la Cort y de aquí, tals com *La Ilustració Española y Americana*, *Ilustración Artística* y *Album Salón*.

El llibre que 'ns ocupa conté unas trenta quatre composicions poéticas, totas ellas impregnadas d' aquell *savoir faire* qu' es la característica del seu autor.

Tothom creuria que al parlar d' en Sañudo Autrán tractém d' un autor foraster, d' un d' aquestos autors que, ja pe 'l seu tipo ó per sos apellidos, ja pe 'l género á que 's dedica ó perque parla un castellá serrat de mil dimonis, y no es aixís; no es en Sañudo ni madrileny ni andalus; es fill de Barcelona, es un paysá nostre, un Ali-Bey el Abassi de Catalunya que per capritxos de la sort ha tingut de viurer de la ploma sempre fora de la seva terra, are per Espanya, are per América, tant es aixís que ha sigut redactor de la *Correspondencia de España* y del *Progreso* de Madrid, y secretari de Redacció de *La Prensa* de Buenos Ayres. Ha desempnyat càrrechs molt importants, tals com el de Secretari del Ministre argentí y del de l' Uruguay, del Director General de Beneficencia y Sanitat, Comte de Vilana, etc., etc.

L' obra qu' ens ocupa, *Versos*, de la que en poch temps se 'n ha agotat una edició numerosa, se fá recomenable per la senzillesa de son istil y sentiment que tancan algunas de las composicions que l' avaloran.

Mes que bibliografia sembla el nostre escrit una biografia del distingit autor, mes ho fém tot en una pessa ab motiu de publicar en la primera plana el retrato del autor amich nostre.

REFRÀNS ADOBATS

Diner fa diner, y á molts els porta á Sant Boy.

Moltas gotas... fan sots d' aygua.

Qui no adoba la gotera... ó be es pobre ó molt deixat.

Lo que no passa en un any... dotze mesos sense véurers.

Moltas candeletas.... valen bastants rais.

No es pas or tot lo que llú, que del xarol també 'n fan sabatas escotadas.

Boja per boja... val mes ser picador que toro.

L' onzé, no destorbarás ni entrarás pe'l forat de l' aygüera.

L' hábit no fa 'l monjo, y descubreix la miséria de las mitjas senyoras.

Els testos se semblan á las ollas... si tenen la mateixa forma.

Val mes ser un amo nano, que un mosso vestit de gegant.

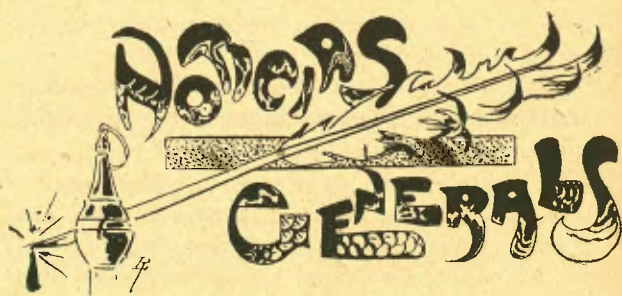
Tot cuant vol Déu es salvat...
si gastas l' oli SALAT.

ABELARD COMA.

—Creume noya, deya la senyora Ursula á la seva neboda, creume, has de pensar en casarte; pero ves en conta perque 'ls homes d' aquet sigle en que vivim no valen gran cosa...

—Bueno, tieta, si li sembla que han de ser millors el sigle que vé, esperaré uns cuants mesos á triarlo.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se 'n fará entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 24'35 ptas.

(Continúa oberta la suscripció.)

Ab el present número repartim com á regalo á

nostres favoreixedors 4 planas de la preciosa comedia de D. Albert Llanas.

LA GERMANA GRAN

*

El nostre número extraordinari ha constituït (modèstia apart) un acontejament literari.

En un dia vá agotarse 'n una numerosa tirada, las demandas de fora Barcelona aumentàren bastant, la premsa se 'n ocupá ab elogi y la gent de lletres en quedá del tot satisfeta.

Nosaltres, per la nostra part, estém joyosos del bon éxit obtingut, y mes encare ens dona alegria 'l considerar que reviu en la nostra terra l' afició al conreu de las lletres pàtrias, ánima de la nostra regeneració.

*

A pesar de no haverho anunciat, en el número anterior, qu' era l' extraordinari, també várem repartir als nostres abonats y compradors las quatre planas de *La germana gran*, ó sia el desé folletí.

Avuy publiquem l' onzé de tan xistosa obra.

*

Procedent de la República Argentina hont ha conquistat molts lloers, se troba á Barcelona la celebrada artista d' ópera Srta. Andrea A. Carrera.

Nostra paysana te ja contracte firmat pera 'l Real de Madrit hont actuará durant la vincenta temporada.

Li desitjém bona campanya.

*

El distingit compositor D. Enrich Prat, ens ha remés un exemplar d' un inspirat *Menuet*, de qual partitura pera piano se 'n han agotat en poch temps dugas grans edicions.

L' obra, verament notable, 's troba de venda en els principals magatzéms de música d' aquesta ciutat y la recomaném als amants de las bonas pessas musicals com una de las millors.

Agrahím l' obsequi al inspirat mestre Prat.

*

AVIS IMPORTANT

CATALUNYA ARTÍSTICA te en projecte la celebració d' un gran *Certamen literari y musical*, en el que s' oferirán valiosos premis.

Diferentas entitats y particulars entusiastas de la propagació de las lletres y l' art de la música catalanas, ens han brindat premis verament artistichs pera cuan determiném realisar el projecte.

En un dels próxims números donarém més detalls y tal vegada poguém concretar el pensament.

*

En el acreditat balneari de la Puda de Montserrat

varen tenirhi lloch, el día de la Mare de Deu, grandiosas festas en honor de la Patrona de Catalunya que 's venera en la històrica montanya montserratina. Ab tal motiu l' afluencia de forasters va esser gran; hi hagué tronada, solemne ofici ab el concurs de la orquesta d' Esparraguera, sortijas, carreras de sachs y gran ball en el passeig del balneari.

Després el propietari dels sanitosos banys, senyor Garriga, obsequiá ab un banquet á tots els banyistas; á l' hora dels brindis váren llegirse poesias, casi totas las premiadas del nostre número extraordinari, acabant la simpática festa ab un espléndit ball en el gran saló del balneari, obert aquest any, en obsequi als estiuhejadors.

*

Retorném á la distingida soprano de Novedats Srta. De Roma l' atent saludo que 'ns ha dirigit en expressiva tarjeta.

Continúa tan notable artista recullint bona cosa d' aplausos en la interpretació de totas las óperas que canta.

*

A Madrit s' exhibeix actualment Mr. Papus, un veritable fenómeno. Aquet *sócio* 's tanca dintre d' una caixa per espay d' una setmana y dejuna tot el temps del *encierro*. ¿Qué tal?

Jo trobo que anar al mateix Madrit, al *dipósit gran* del turró, al país del *sabre* y del *arrós*, á dejunar, es una pensada bona de Mr. Papus.

Felicitémlo, aconsellantli al mateix temps que se 'n vagi aviat de aquellas terras... porque potser el Ministre de Foment e' nombraria mestre d' estudi pel gust de véurel dejunar tot l' any.

Y are al menos ab vuyt días surt del apuro.

*

Li-Hung-Xang als ministres xinos.

— Es necessari que donguém satisfaccions als aliats. Are per are, pera desagraviarlos us faré tallá 'l cap á tots..... y una vegada ells hagin evacuat el nostre territori, alashoras estiguen tranquils, jo sabré venjarvos.

*

S' ha celebrat á Olot l' onzé Certámen literari que, segóns noticias, ha resultat enguany un bon xich tristoy. Pochs han sigut els premis otorgats, degut sens dupte á la rapataneria d' un Jurat molt *recte* ó al rigorisme de la censura eclesiástica.

Obtingué la Flor Natural D. Artur Masriera y els demés premis els poetas Casadevall, Boloix, Joan M.ª Guasch, Masifern, Aguirre y Casademunt.

Veurém l' any que vé si resulta mes animat el tipich certámen d' Olot, no esclavitsat ni reduhit per exigencias d' opinió y *rigorisme d' académich*.

CARTAS CURTAS

Xarada

I.

Sant Hilari 5 d' Agost 1900

Estimada amiga Emilia:
Ab gust dech participarte
que desde que som aquí
á tots ens proban las aygas.
Ma germana *Cuart-tres-dos*
ha agafat ja molta gana,
y jo hi agafat carinyo
fa cosa *cinch* dos setmanas
á un jovenet molt simpátich
que casi be cada tarde
ens acompanya gustós
per aná á la *Font picanta*.
Sembla que m' aprécia molt
y que jo li soch simpática.
Adeu. Hasta un altre dia
que ja 't diré aixó com marxa.

II.

Sant Hilari 16 Agost

Amiga Emilia: Sabrás
que 'l jove de qui 't parlava
segueix estimantme mes
cada dia. Ab el meu *papa*
ja son d' alló mes amichs,
y com no te cap *sis-cuart*
créch que no hi trobará cap
inconvenient si 'm demana.
A mi sempre 'm diu *tres-dugas*
y cuan parla es tan amable
que *primera-dos-tres-cuart*,
per quin motiu pots pensarte
que d' ell ja n' estieh *total*
perqué es guapet. Hasta un' altra,
per avuy se despedeix
la teva amiga: *Mariana*.

III.

Sant Hilari 22 Agost

Amiga del cor: No se
de quin modo haig d' esplicarte
l' alegria que jo sento
per tot el meu cor: donchs, sápigas
que jo ja tinch relacions
formals, desde ahí la tarde
ab aquell jove que ja
va demanarme als meus *papas*.
Si 'l veyas, que carinyós
se mostra cuan ab mi parla

fentme alguna *tres-segona-*
quinta-sis; creu que m' agrada.
Diu que cuan á Barcelona
tornarém, pensa comprarme
las joyas, y que aviat,
pro no se cuan, vol casarse.
Adeu Emilia. No se
com el meu goig esplicarte.

IV.

Sant Hilari 26 Agost

Emilia: No tinch valor
per descriuret ma desgràcia.
¿Sabs aquell jove que 't deya?...
donchs ha fugit enportánsem
la sombrilla, una pulsera
y uns botóns. No se 'l que 'm passa,
estich desesperadissima.
¡Deu meu! S' ha sapigut ara
que no *hu-cuart* res de bó,
y que 'l buscaban per lladre.

Per la còpia,

J. Staramsa

Solució á la XARADA del n.º 12

Ex-tra-or-di-na-ria-ment.

J. Ratuven: S' enfadaria la seva esposa si li dedicava
aquells versos!—*Lo pescador del Gayá*: Aprofitarém al-
guna de las *Intimas*, retocantlas un bon xich.—*Lluís*
Torné Ribó: Lo de vosté aniria millor per un periodich
castellà.—*Jotabeeme*: Veurém si alguna cosa s' aprofita.
—*Joseph Maria Feliu*: Lo que m' indica está en cartera:
L' última composició no m' agrada tant.—*Xavier Zen-*
gotita Bayona: Un cantar potser si que l' aprofitém.—
P. Batlle Payret: Es molt llarch y massa *pintoresch* de
llenguatge y d' assumpto.—*Francisco Castellá*: ¡Fusella-
ble!... Dispensi la franquesa.—*Jaume Aymá*: Veurém,
veurém... S' ha de retocar ab detenció.—*R. Homedes y*
Mundó: No 'ns agrada res de l' última remesa. Ah, l'
administrador se queixa de que alguna carta de vosté
vingui sense franqueig.—*C. S. Stalam*: Se publicarà.—
Pere d' Arbués: Aquesta vegada ho ha encertat; si sen-
yor, cosas per l' istil volém.—*Jaume Malagarrija*: Te
rahó, comensa malament, pero al menos s' ho coneix.—
R. M. de N: Queda complascut, li contesto per medi d'
inicials, pero aixís y tot li etgego la excomunió..... lite-
raria.—*Ferran Umbert*: El seu sonet (?) está plagat de
tantas faltas que no te adób. Crech que la persona á qui
va dedicat s' enfadaria.—*J. Labranya Oriol*: Anirà.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat, 3